

ΣΧΟΛΙΑ, ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΠΑΡΟΙΚΙΑ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Γράφει και επιμελείται ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΕΝΘΟΣ

Το μοιρολόι τής Παναγίας: «Γιόκα μου πού είν' τα κάλλη σου πού είναι η ομορφιά σου;»

Οταν ήμουν έφηβος, οικογενειακό καθήκον μου ήταν να συνοδεύω την τυφλή γιαγιά στην εκκλησία και παρακολουθώντας από το θεωρείο στον γυναικωνίτη τη Θεία Λειτουργία, την είχα μάθει απέξω και ανακατωτά.

Αλλά μόνο μια ημέρα τον χρόνο ήταν για εμένα συγκλονιστική στην εκκλησία: Η Μεγάλη Παρασκευή, που άρχιζε με το πρωινό ξύπνημα με την μητέρα μου να μας δίνει ένα κουταλάκι ξύδι να πιούμε νηστικοί. Στις διαμαρτυρίες μας κάθε χρόνο ήταν η ίδια απάντηση: «Το ήπιε ο Χριστούλης, θα το πιείτε και εσείς!»

Επειδή τότε ήμουν ενωμοτάρχης προσκόπων, υπηρετούσα στην τήρηση τής τάξης στον πατριαρχικό ναό τού Αγίου Σάββα. Γιατί από την εκκλησία αυτή περνούσε ο μισός ελληνισμός της πόλης, για να προσκυνήσει τον Επιτάφιο και να συνοδεύσει την περιφορά του στους γειτονικούς δρόμους με άγημα Αιγυπτίων στρατιωτών μπροστά και τους προσκόπους πίσω από τον Πατριάρχη, τον Γενικό Πρόξενο και άλλους επισήμους.

Αλλά το πλήθος που συνόδευε τον Επιτάφιο, μάς έκανε τη ζωή δύσκολη επειδή ήθελε να σπάσει την άμυνα μας σπρώχνοντας, τσιμπώντας τα χέρια μας που ήταν ενωμένα σαν αλυσίδα και κάποτε ένας ασυνείδητος... χριστιανός έκαψε με τσιγάρο το χέρι ενός παιδιού. Όμως, εκείνο που με συγκλόνιζε την ημέρα αυτή δεν ήταν οι λεπτομέρειες των καθκόντων μας, αλλά οι ψαλμωδίες και κυρίως ο θρήνος, το μοιρολόι τής Παναγίας “Ω γλυκό μου έαρ, γλυκύτατο μου τέκνο, πού έδυσ σου το κάλλος;” (Γιόκα μου πού είν' τα κάλλη σου πού είναι η ομορφιά σου;)

Αλλωστε, ο Επιτάφιος Θρήνος, αναφέρεται στην έκπληξη των αγγέλων επειδή ο Ιησούς δέχτηκε αδιαμαρτύρητα το μαρτύριό Του, ενώ είχε τη δύναμη να συντρίψει τους βασανιστές του:

«Η ζωή εν τάφω κατετέθης, Χριστέ, και αγγέλων στρατιαί εξεπλήττοντο, συγκατάβασιν δοξάζουσαι την σήν.

Η ζωή πως θνήσκες; πώς και τάφω οικείς;»

Χωρίς τον μαρτυρικό θάνατό Του δεν θα είχαμε το θαύμα τής Ανάστασης, γι' αυτό πιστεύω ότι η Μεγάλη Παρασκευή είναι πιο σημαντική.

Πέρα από αυτά, όμως, είναι και η Παναγιά που δεν αντιμετωπίζει το μαρτυ-

Ο πίνακας του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου «Ο Ενταφιασμός του Αγίου». Ονομάζεται επίσης και «Η ταφή του Χριστού».

Μόνο μια ημέρα τον χρόνο ήταν για εμένα συγκλονιστική στην εκκλησία: Η Μεγάλη Παρασκευή, που άρχιζε με το πρωινό ξύπνημα με την μητέρα μου να μας δίνει ένα κουταλάκι ξύδι να πιούμε νηστικοί.

ρικό θάνατο τού παιδιού της σαν Θεομήτωρ, αλλά σαν η Μάνα που με τον θρήνο και το μοιρολόι της εκφράζει κάθε χαροκαμμένη μητέρα.

Γι' αυτό και μόνο δεν χρειάζεσαι την Μεγάλη Παρασκευή

να είσαι θρησκευόμενος για να νιώσεις στο πετσί σου τη σημασία τής Μάνας στη ζωή σου και να συγκινηθείς από το Θείο Δράμα των Παθών τού Χριστού που κορυφώνεται με τη σταύρωσή Του. Να προσθέσω ότι λόγω του πένθιμου χαρακτήρα της ημέρας αυτής, απαγορεύεται αυστηρώς και ανεξαιρέτως η τέλεση Θείας Λειτουργίας, η οποία τουναντίον τελείται πάντα σε χαρμόσυνο και πανηγυρικό (αναστάσιμο) κλίμα.

Μετά το στολισμό του Επιταφίου οι πιστοί προσέρχονται στις εκκλησίες για να προσκυνήσουν και, όπως συνηθίζεται, άντρες, γυναίκες και παιδιά περνάνε από κάτω όχι μόνο “για να τους πιάσει η χάρη”, αλλά για να δηλώσουν ομολογία στον Χριστό.

Στην Κρήτη συνηθίζουν να βράζουν σαλιγκάρια και να πίνουν το ζουμί τους, που είναι σαν χολή.

Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας εκείνη

την ημέρα, φτιάχνεται ένα ομοίωμα του Ιούδα που είτε καίγεται, είτε πυροβολείται και στη συνέχεια καίγεται.

Σε πολλά χωριά οι κάτοικοι δεν στρώνουν τραπέζι όλη μέρα παρά βάζουν στο τραπέζι ένα πιάτο με ξύδι όπου όλοι βουτούν το ψωμί και το γεύονται για να συμμεριστούν το Πάθος του Χριστού.

Εξάλλου, επειδή η Μεγάλη Παρασκευή θεωρείται η ημέρα των νεκρών οι συγγενείς ευπρεπίζουν τους τάφους γιατί πιστεύουν ότι με την Ανάσταση θα έρθουν από τον κάτω κόσμο οι νεκροί και πρέπει να βρουν τους τάφους τους περιποιημένους.

Σύμφωνα με την παράδοση, την Μεγάλη Παρασκευή το ράψιμο και το κάρφωμα είναι δουλειές απαγορευμένες. Τα ρούχα που ράβονταν εκείνη την ημέρα θεωρούνταν κακότυχα καθώς πίστευαν ότι θα είχαν την τύχη των ρούχων του Χριστού.

Την Μεγάλη Παρασκευή έχουμε την κορύφωση του θείου δράματος, τελείται η «Ακολουθία των Παθών» και βιώνουμε τα φρικτά Πάθη του Χριστού. Δηλαδή τα πτυσίματα, τα μαστιγώματα, τις κοροϊδίες, τους εξευτελισμούς, τα κτυπήματα, το αγκάθινο στεφάνι και κυρίως τη Σταύρωση και τον θάνατο του Ιησού..

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι γεμάτη συμβολισμούς π.χ. ο Χριστός, αφού εμπαιχθηκε και βασανίστηκε από τον ιουδαϊκό όχλο και τους Πραιτοριανούς του Πιλάτου, πορεύεται την «Οδό του Μαρτυρίου». Στον Γολγοθά σταυρώνεται σαν κακούργος, μαζί με τους δύο ληστές. «Γολγοθά» σημαίνει «κρανίου τόπος», κατά την παράδοση του κρανίου του Πρωτοπλάστου Αδάμ, που απεικονίζεται στη βάση του Σταυρού. Και στον Σταυρό ακόμη δέχεται τον ονειδισμό των στρατιωτών. Όταν θα πει «Διψώ», θα γευτεί χολή και ξίδι. Παρακαλεί τον Ουράνιο Πατέρα Του να συγχωρήσει τους σταυρωτές Του. Συγχωρεί τον ευγνώμονα και μετανιωμένο ληστή, ανοιγοντάς του τις πύλες του Παραδείσου. Η Μεγάλη Παρασκευή είναι και μάθημα ανθρωπιάς, όχι μόνο για τους Χριστιανούς γι' αυτό θα τελειώσω με ένα μήνυμα που έλαβα στο διαδίκτυο:

«Νηστεύετε από τον φθόνο, την κακία, το μίσος, το ψέμα, την υποκρισία, τη ρουφιανιά, την προδοσία. Αυτά σταύρωσαν τον Χριστό. Ούτε τα αυγά, ούτε το τυρί, ούτε τα αρνιά, οι αγελάδες και οι κόττες, ούτε τα ψάρια!»